

Esošās saistības par dabasgāzes piegādi nevar būt šķērslis jauna piegādātāja izvēlei

Publicēts: 29.03.2017.

Jaunami

Līdz ar dabasgāzes tirgus atvēršanu Latvijā un attiecīgi uzņēmēju iespējām izvēlēties dabasgāzes tirgotāju ar sev piemērotāko piedāvājumu Konkurences padome (KP) aktīvi seko, lai, mainoties tirgus situācijai, tiktu ievēroti godīgas konkurences nosacījumi.

Pie jebkuras tirgus liberalizācijas tā vēsturiskajiem dalībniekiem saglabājas priekšrocības (atpazīstamība patērētāju vidū, informācija par tirgu, klientu bāze u.c.) un vara vismaz tirgus atvēršanas sākuma posmā. Tādēļ ir svarīgi mazināt riskus AS “Latvijas Gāze” kā vēsturiskajam dabasgāzes piegādātājam izmantot nepamatotas priekšrocības, ņemot vērā tā dominējošo stāvokli.

Vērtējot iegūtos datus par AS “Latvijas Gāze” noslēgtajiem dabasgāzes piegādes līgumiem (izņemot mājsaimniecībām), jaunajiem tirdzniecības līgumu projektiem un to nosacījumiem, KP ir secinājusi, ka šajos līgumos ir izplatīts nosacījums “take-or-pay” jeb “ņem vai maksā”. Tas rada bažas par tirgus piekļuves bloķēšanas efektu, tādā veidā kavējot konkurences attīstību atvērtā dabasgāzes tirgus apstākļos. Dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam ir aizliegts tieši vai netieši uzspiest objektīvi nepamatotus līguma nosacījumus, izmantojot savu varu, un ierobežot lietotāju izvēles iespējas pāriet pie cita tirgotāja.

Līguma nosacījums “ņem vai maksā” paredz pienākumu lietotājam iegādāties noteiktu minimālo dabasgāzes apjomu no kopējā pasūtītā dabasgāzes apjoma gadā, pretējā gadījumā lietotājam ir jāsamaksā starpība starp minimālo apjomu un faktiski nopirkto apjomu. Šāda nosacījuma iekļaušana līgumos nav aizliegta, jo ļauj tirgotājam plānot iepērkamos dabasgāzes apjomus gada ietvaros. Tādējādi lietotājam ir pamatoti par katru nākamā gada obligāti iepērkamiem minimāliem un arī kopējiem apjomiem no jauna vienoties ar tirgotāju. Ilgtermiņa saistības lietotājam pirkt noteiktus apjomus no dominējoša tirgotāja var ierobežot tā tiesības brīvi izvēlēties tirgotāju, kā arī aprūtināt jaunu tirgotāju ienākšanu un darbību tirgū.

Tāpat, ņemot vērā līgumu nosacījumus, AS “Latvijas Gāze” nav objektīva pamata uzspiest lietotājam maksāt neizpildītās “ņem vai maksā” saistības par agrāku periodu kā iepriekšējo gadu vai uzspiest lietotājam izpildīt iepriekšējā gadā neizpildītās saistības lietotājam neizdevīgā un pārmērīgi ilgā termiņā. Lietotājam ir tiesības vienoties ar AS “Latvijas Gāze” par iepriekšējā gadā neizpildīto “ņem vai maksā” saistību izpildes kārtību un termiņu.

Lietotājam vienojoties ar AS “Latvijas Gāze” par iepriekšējā gadā neizpildīto saistību izpildi, pārējo apjomu tas pēc dabasgāzes tirgus atvēršanas var iegādāties no citiem tirgotājiem bez ierobežojumiem. AS “Latvijas Gāze” nav tiesīga uzspiest vai sasaistīt lietotāju ar pienākumu pirkt pārējo tam nepieciešamo apjomu tieši no šī piegādātāja.

Atvērts dabasgāzes tirgus neapšaubāmi radīs priekšnoteikumus konkurencei starp tirgotājiem, nodrošinot labāku pakalpojuma kvalitāti un lielākas izvēles iespējas visiem dabasgāzes lietotājiem. Tomēr sekmīga dabasgāzes tirgus atvēršana ir atkarīga ne tikai no AS “Latvijas Gāze” kā līdzšinējā monopolista rīcības, bet arī no jauno tirgotāju un dabasgāzes lietotāju aktivitātes.

Tādēļ KP aicina uzņēmējus sekot līdzi norisēm tirgū un līdz šā gada 15. jūnijam izvēlēties savu tirgotāju ar izdevīgāko piedāvājumu. Ar komersantiem, kuri no 2017. gada 3. aprīļa varēs uzsākt dabasgāzes tirdzniecību, aicinām iepazīties Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas mājas lapā publicētajā [tirgotāju reģistrā](#).

KP turpinās sekot tirgus atvēršanas procesam, tostarp AS “Latvijas Gāze” kā dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcības atbilstībai un ietekmei uz godīgas konkurenci tirgū. Tāpat KP aicina uzņēmējus un citas juridiskas personas nepamatotu nosacījumu uzspiešanas gadījumos vai citu iespējamo lietotāju tiesību ierobežošanas gadījumos vērsties KP.

<https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/esosas-saistibas-par-dabaszgazes-piegadi-nevar-skerslis-jauna-piegadataja-izvelei>

